

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an ... 20 cor.

Pe jumătate an ... 10 "

Pe 3 luni ... 2 "

Luni de Duminică pe an 4

coroane.

întru România și America

10 coroane.

întru România și străinătate

șterși de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 bani

de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se

înapoiază.

Telefon oray și comitat 502

TRIBUNA

Cine sunt agitatorii ?

De Iunius.

«Incă o vorbire la dosar! Incă vre-o câteva cuvinte. Le cunoașteți de mult. Se poate un discurs fără de ele? Fraze, fraze, fraze, sforăitoare, bombastice, amenințătoare. — Lupul și mielul — »Imi tulburi apa, mielule!«

O, suntem învățați cu d'alde astea.

De mult am trecut peste timpul când luam în serios vorbele astea!

Vă puteți închipui o gazetă ungurească fără de înjurături la adresa noastră?

Nu există număr, pagină, rînd unguresc fără insulte pe seama »valahilor«. Vă puteți închipui o vorbire fără de fotografia fidelă a sufletului oratorului ungar: înverșunarea față de tot ce este românesc?

Mai zilele trecute anunță un avocat din Ilia, un avocat ungar, care trăiește din banii agonisiți cu greutate de neamul nostru: Imi trebuie un practicant în cancelaria advocațională. Să știe perfect românește — numai să nu fie român.

O, Românii aștia sunt paria societății! Românii sunt vrednici de dispreț. Banii lor altă socoteală.

Cetiți rapoartele din dieta țării. Din dieta țării noastre, ridicată cu atâta pompă, cu atâta dispreț față de sărăcia noastră pe malul Dunării, și din banii și din sudoarea frunții noastre. Ascultați cu ce vorbe grațioase îi întimpină pe deputații noștri, băgați de seamă privirile, cari îi urmăresc și ascultați cum vă răsună în urechi ca un ful-

ger acel »oláh! oláh!« plin de dispreț, de greață nebună față de noi.

Și gândiți-vă! Nu trăim în Camciatca, nu trăim în Azia, nu trăim la canibali, trăim în mult cinstita țară ungurească, în țara unde dăm și noi contribuție cu sânge și cu bani — răi, le cunoaștem noi bine astea! — trăim și ne apărăm drepturile în casa unde ar trebui să ne asculte durerile, căci așa e creștinește și omenește.

O, acel »oláh« ne răsună mult, mult timp în inimile noastre — domnilor deputați. Acel »mars ki, büdös oláh!« l'am cetit copiilor noștri și ochii lor ne-au privit țintă și ne-au înțeles durerea noastră.

Și acum din nou un discurs. Acum mai cu forfoi! Toate jurnalele mari din lumea întreagă au telegrame de câteva schioape. S'a îngrijit prea cinstita oblaudire de a trimite din vistieria țării și asta! Discursul de apărare al dlui Andrassy.

Ne freacă cu ouă și cu oțet. E groaznic! Tună și fulgeră. Cetiți numai vorbirea.

»Nu-i putem maghiariză, nici nu vrem să-i maghiarizăm«. Aferim. »Neue Freie Presse« aplaudă, aduce de mărturie pe Deák, pe Andrassy, »Pester Lloyd« vorbește despre o vorbire clasică-europeană, zuluții tuturor se rostogolesc în jos cu mai mult șic, conștii de importanța lor. Și aplaudă toți din toate puterile: Vezi asta-i declarație, vezi asta-i politică pe față!

Și iau cartea neamului meu în mână. Răsfoiesc pagină de pagină. Și fiecare pagină îmi stă mărturie de persecuțiile îndurate, de lupta îndârjită în contra căpeteniilor noastre, de batjocorirea a ce avem mai scump.

Paginile neamului meu înnoată în sânge, sunt pline de oftările nesfârșite...

Tăceți, domnul Andrassy spune în lumea mare, că nu vrea să ne maghiarizeze. Și n'a vrut nici odată — o spune doar el, domnul ministru, de pe scaunul îmbrăcat în catifea!

Dar Domnul ministru a mai spus încă ceva. A făcut deosebire între poporul nostru și între »agitatori.«

»Oláh agitator!« Nu vi-se scoală păru'n cap la auzul acestor două cuvinte? »Oláh agitator« e o specie de oameni fără de suflet. Să o știți. Oamenii aștia trăiesc de pe spinarea poporului credul, ca »baronii«. (Ve-deți nici chiar cuvântul de baron nu-l avem în limba noastră!) Beau și mânâncă ziua întreagă și strigă în parlament și țipă prin gazetele »valahe« câte verzi și uscate. Și în țeara asta e Canaanul lor. Doar din când în când de-i mai pune în »respect« Dl Jancsó Benedek cu articolele din »Politikai hullámok« — altfel trăiesc ca 'n țara lui Pap János. Și în potriva acestora va porni Domnul ministru lupta cu toată asprimea.

»Brava! Brava!« aplaudă »frenetic« toată escorta parlamentului 48-ist.

Și până când telegramele, cari reproduc rapoartele chilometrice ale Domnului ministru străbat lumea să astupe gurile, cari vorbesc de rău sistemul de guvernare, câțiva dintre »agitatori« se pregătesc de drum. Unde? La Vaț și la Seghedin. Nu cunoașteți D-Voastră locurile astea? Nu ați trecut nici când pe lângă casele închise cu zăbrele pe la ferestrii, cu pandurul înaintea porții, cu odăile pline de omoritori ordinari, ucigași de mamă și de surori, hoți cu

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

ELEONORA DUSE.

— Convorbiri despre teatru. —

De Horia Petra-Petrescu.

Mi-am cumpărat un portret al ei. În rolul »Monna Vannei«. Talarul îi stă legat ușor pe umeri, gâtul gol se profilează bine în întunecul din fond. Capul — o splendoare: păr mare, negru, bogat, frizat fără de multă grijă, o frunte largă, bombată, nește ochi dureroși arcuiți de sprâncene înmuiate în »moll«, un nas regulat, puțintel cărn, gură cu buzele frământate de un suris amar — și totuși plin de duioșie, o bărbie nobilă, resignată. Căutătura ochilor astora te urmează pretutindeni de ai văzut-o vre-odată. În capul acesta plin de înțelepciune a încolțit durerea și mila și îngășia și toate visurile unei femei iubitoare. Gura — gura aceasta știe să rostească cuvintele ca un torent, ca o furtună fără de zăgazuri, ca să revină mai apoi, să scoată cuvintele catifelate, pline de primăvară liniștită, cuvintele dulci ale dulceni, dumnezeieștii limbi italiene.

Este Eleonora Duse — cea mai mare artistă

dramatică în viață. De obicei superlativul sunt triviale și ridicole. Aici se potrivește numai un superlativ.

De sigur își aduce ori cine dintre noi aminte de Eleonora Duse dacă a văzut-o odată. Se simte fericit dacă a găsit un bilet de cu vreme la cassă.

Acum doi ani și anul trecut urmăream repertoriul teatral din Viena pas de pas. Dacă ceteam: peste 3 săptămâni va jucă — va gastă — Eleonora Duse, alergam imediat la cassă teatrului »an der Wien«. Ahea puteam răzbi. Pe la douăsprezece, la prânz, nu mai găseai nici un locșor pentru întreagă seria de reprezentații date de Duse. Mai era un mijloc — nu-i vorbă — dar îți venea înțreit de scump. Samsarii de bilete cumpărau biletele cu toptanul, apoi se așezau înaintea teatrului și te îmbiau cu ele cerându-ți prețuri oribile. Oamenii aștia făceau averi frumoșele cu negoțul lor. Și de câte ori n'am fost avizat la ei!

De aceea mă îngrijam, după cum spun, mai de vreme. În sfârșit, după o așteptare îndelungată, soseau sările de reprezentație. Lumea nebună. Întreagă colonia italiană de față — cu consulul în frunte, cu deputații italieni din Reichsrath, cu studenții entuziaști.

De îndată ce apare pe scenă, publicul sta cu răsuflarea reținută. Statura ca o veneră antică. De se întâmpla să joace în »Magda« (piesa ei favorită, ca și la Agata noastră) se contopește în rolul ei. De câteori strigă acel »Afară!« al Magdei — cu o nuansare mai domoală decât a Bârseștii, dar plină de nervi — de atâtea ori izbucnește în plâns set sgomotos, nebun, când cade la picioarele părintelui ei — un plâns eșit din adâncul sufletului, adevărat — precum adevărată este întreagă arta ei.

De joacă în »Dama cu Camelii« pe Margherita Gauthier cu întreagă scara sentimentelor curtezanei, când — în actul ultim — revine pentru un moment și întâlnindu-se pentru ultima oară cu Armand il strânger în brațele ei cu acel răs fericit, îngeresc și cu expansiunea cea mai eterică murmură: Io t'amo, mio Armando! io t'amo! atunci sala întreagă e cruprinsă de lacrimi adevărate, bărbați, femei nu se sfiesc, lacrămează — ce face femeia aceasta cu inima omenească e supraomenească.

Al ei e meritul principal, că piesele lui Ibsen se țin pe scenă și au atâția partizani. În Hedda Gabler și Nora și Rebecca West (Rormersholm) și-a pus ea tot sufletul. Motivările ei, jocul ei

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 16 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

Magyar Benoid-gáz
Részvénytársaság.

Arad, Pécskai ut 13/14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

banii orfanilor pe conștiință? Vedeți, aici se duc »agitatorii« — părintele Domșa din Blaj și Juriga din slovacime și încă — alți zeci și zeci de »agitatori«.

Dar v-ați greșit amarnic, domnule ministru. Nu sunt numai atâți »agitatori«. Încă multe — multe sute și mii și milioane! Înțelegeți, milioane de oameni. Ar trebui să faceți o temniță mare cât peste jumătate țeara ungurească și să puneți în trânsa pe toți »valahii« ăștia și pe toți frații noștri de sentimente. Vă lipsește arhitectul pentru așa — ceva? Ei vezi asta-i greu. Dar ce nu poate un guvern ca al D-Voastră?

»Agitatori.«! Toți suntem »agitatori«, da ă agitatori însemnează a-ți iubi neamul și legea lăsată de moși — strămoși.

Agitatori! Atâtea milioane de agitatori! nu v-ați dat nici când seamă să pipăți pulzul cum trebuie, domnilor, cari sunteți puși la cârma vasului, care se clatină rău — rău de tot. V-ați îmbrăcat în piele de leopard, v-ați pus calpacul pe cap și ceaprazurile de uniformă pistriță v-au prins mintea în rociul lor.

Cum vorbitorii noștri din parlament nu sunt reprezentanții noștri? Vă înșelați, să fie cu iertare dle ministru.

De nu vă ve-ți împăca cu ei, nici cu noi nu ve-ți face ispravă. Sunt sânge din sângele nostru, carne din carnea noastră, os din osul nostru. Știm noi ce zicem — sunt *icoana fidelă a sufletului nostru*. Ascultați-le plânsorile, căci sunt plânsorile noastre. Nu vrem să fim las de Kassandră. Dați-ne mijlocul să nu îndeplinim acest rol. Ar fi groaznic și pentru noi și pentru D-Voastră.

Una știm: Cu noi este adevărul și dreptatea. Cine luptă contra acestora, luptă contra firii omenești.

Nu vreți să ne maghiarizați?

Credat iudeus Appela!

Dar nu puteți! Asta vă mânâncă. Și asta vă roade la inimă.

Hamlet dă unui curtean, care-l urmărește mereu, un fluier. Îi zice: »Cântă«.

Când acesta-i spune, că nu știe să scoată

nici un singur ton, Hamlet isbucnește: »Voi voiți să cântați cu mine, vă faceți ca și când pricepeți cum să mă prindeți în mână: voiți să străbateți cu puterea în inima mea, voiți să mă cercați dela tonul cel mai adânc până la înălțimea cea mai mare a glasului meu: în instrumentul acesta mic însă se află atâtea muzică, un glas strălucit și totuși nu-l puteți face să cânte. Ce D-zeu, credeți că puteți să cântați cu mine mai ușor decât dintr'un instrument?«

Și, Domnule ministru, Hamlet e o singură persoană — noi? noi suntem atâtea milioane...

Ce D-zeu!?

»Credeți că ve-ți putea cânta cu noi mai ușor decât dintr'un instrument?!«

România și Grecia. În unele cercuri diplomatice din Roma se vorbește, că regele Italiei va fi ales arbitru pentru aplanarea conflictului dintre România și Grecia.

Afacerea deputatului Maniu.

Budapesta, 3 Dec.

— Ședința de Luni a camerei. —

Înainte de ședință deputatul român Dr. Iuliu Maniu anunță președintelui, că dorește să vorbească înainte de a se intra în ordinea zilei. Președintele întâiu refuză, dar după o discuție mai îndelungată îi admite dorința.

Președintele: deschide ședința la orele 10 și jum.

Dr. Iuliu Maniu: În ședința trecută dl președinte mi-a refuzat cuvântul într'o chestie personală. Procedul acesta nu a fost numai contrar regulamentului, ci este în contradicție cu ori-ce tradiție parlamentară. Libertatea cuvântului a fost jignită. Ori de câte ori un partid este atacat prin vreun orator care întrebunțează termeni, ce pot coborî valoarea și demnitatea partidului, totdeauna se acordă cuvântul unui orator din acel partid ca să răspundă. Avem cazuri de precedentă în privința aceasta. Mai dăunăzi *Molnár* Iános și *Rakovszky* István

au primit încuviințarea de a vorbi pentru a apăra partidul catolic (popular). Acum patru zile deputatului național Milan Hodza i-s'a acordat cuvântul pentru a respinge unele atacuri. Președintele a acordat totdeauna în cazuri de acestea cuvântul. Mă simt adânc jignit pentru-că această regulă nu a fost păzită față cu mine.

Aceasta tocmai atunci când ministul de justiție *Polónyi Géza* a adus partidului național unele acuze nemai pomenite. Am comunicat dlui președinte încă pe când dl ministru *Polónyi* vorbea, că cere cuvântul în chestiune personală, iar dacă mi-s'a va refuza cuvântul, i-am comunicat că voi cere camerei permisiunea de-a vorbi. Nu mi-s'a admis nici una nici alta, ba pe de-asupra mai mulți deputați *au ridicat pumnii ca să mă izbească*. Și totuși dl ministru *Polónyi* a atacat partidul nostru și pe mai mulți membri ai lui (Oratorul citează discursul lui *Polónyi* dovedind aceasta).

Președintele: Vă rog să nu polemizați cu dl ministru al justiției, căci nu aveți cuvântul pentru aceasta.

Dr. Iuliu Maniu: Regret, că nu pot vorbi. Cer permisiunea camerei pentru a putea răspunde dlui ministru *Polónyi*.

Voci: Nu ți-l dăm! Ți-l dăm!

Hédervári Lehel: Trebuie să-i-l acordăm.

Somogyi Aladár: Nu-l putem desminți pe președintele!

Președintele: pune rugarea deputatului Maniu la vot. Camera admite cu mare majoritate. *Contra* votează însuși *Návay*, vice-președintele care în ședința trecută refuză: deputatului Maniu cuvântul, apoi *Rakovszky*, *Somogyi* și alți patru deputați clericali.

Dr. Iuliu Maniu: Dl ministru al justiției ne-a acuzat că ceia-ce unește pe diferitele naționalități nu-i dragostea, ci un împotriva unguilor. Resping învinuirea aceasta ca neîntemeiată. Pe noi ne călăuzește iubirea de adevăr și de patrie (Mare sgomot. **Voci:** Nu minți! Lasă că vedem noi cum ne iubiți!) Supt guvernul lui *Fejérváry* s'au pornit o grămadă de procese pe cuvânt,

original e interpretat de întregă critica europeană, precum se comentează o operă literară clasică, precum se comentează jocul lui *Kaintz* sau a lui *Ermette Novelli*, cei mai mari actori — bărbați ai timpului nostru.

Asupra jocului mânilor ei s'au scris deja cărți întregi. Scriitorul italian d'Annunzio a publicat o dramă: »*Gioconda*«, dedicând-o mânilor celor albe ale Eleonorei Duse. De fapt, ele merită cinstea aceasta. Priviți-le cu atențiune, observați arcurile pe cari le descrie, gingășia, eleganța lor. Fiecare deget par'că reoglindește starea sufletească a eroinei. Degetele acestea își au limba lor proprie. Băgați de seamă cum se frământă în piesa lui Renau, »*l'abessa de Jouarre*«, în închisoare, cum se deschid cu frenezie în scena de dragoste — pătimașe, cum se resignează în momentele ultime, când artista exclamă: »*Vivro!*« »*voiu trăi*«. Și vedeți cum joacă degetele astea și mâinile amândouă în comedia lui Goldoni — autorul, pe care-l cunceașteți din »*Slugă la doi stăpâni*«, — în »*La locandiera*«. (birtășița) Aici birtășița, femeie tină, plină de veselie și viață, e sburdalnică și vorbăreată, minune mare. O, mâinile vorbesc aici foarte elocuent, în dreapta, în stânga, se sprijinesc în șold, fac semne prin aier, vesele, răsăfăte, de porumbiță îndrăgostită.

Ce a ținut publicul mai mult în mrețele sale e întregă înfătoșarea și jocul ei. Nimic tradițional, nimic ce se țină strâns de regulile trecutului.

Asta era și este în mare parte greșeala actorilor, cari ies din conservatoarele din Paris și din celelalte orașe dădătoare de direcție într'ale teatrului: Se țin morțiș de regulile învățate dela profesorii lor. Duse a rupt-o cu trecutul. Pe scenă e femeia, pe care o reprezintă, în carne și

în oase, fără să-și amintească gestul și expresia feții cutărui sau cutărui profesor de declamație. Totul e natural și naturalul pe scenă — e arta.

Nu vor strica câteva amănunte din viața ei. E născută în 1859 în *Vigevano*, orașel în provincia italiană Pavia. Deja de copilă mică ajunge pe scenă, câștigând mare popularitate. În 1880 este cea mai iubită artistă dramatică a Italiei. Joacă mai mult în drame sociale, (*Sardou* și *Dumas*) pe femeile nervoase, motivează escelent tranziția în afectele sufletului femeiesc. Cu »*Locandiera*« lui *Carlo Goldoni* cultivă și drama veselă.

Debutază odată în Petersburg. De aici se începe cariera ei cu renume european. Critica germană o descoperă și-i dă atenție deosebită. În 1892 vine pentru prima oară în Viena, apoi în Berlin, unde are succese strălucite în »*Dama cu cameliu*«, »*Fedora*«, »*Nora*«, »*Odetta*«, »*Nevasta lui Claudiu*«, »*Magda*«, »*Santuzza*« din »*Cavalleria Rusticana*«, »*Cleopatra*«, »*La Locandiera*«, »*Francillon*« și »*Cyprienne*« — piese (cele mai multe) cari n'au valoare mare literară, dar cărora ea știe să le dea viață prin felul ei de interpretare.

Sarah Bernhardt simțise de mult pe rivala în persoana Eleonorei Duse și — ca să preîntîmpine desastrul — o invită ea însăși să joace în Paris, chiar în teatrul ei. Francezii, văzându-o jucând, sunt extaziați. Întregă critica franceză recunoaște marile ei calități. Recensentul teatral, *Francisc Sarcey* face propagandă pentru o reprezentare dată de Duse numai pe seama actorilor din Franța. Spesele se acoper în câteva zile din vânzarea a 120 de bilete aristocrației Parisului — cu prețuri ridicate. Toți actorii din pro-

vincie pretind să aziste la reprezentație — vreo 6000 de petiționari. Firește, nu pot fi toți mulțumiți. Duse joacă — splendid.

O oră întregă după ultimul act și aplauze nu mai încetează. Aici aplaudau artiștii adevărați artă — spre care tindeau ei, — ca spre un ideal neajuns încă de nimeni.

Acum trei săptămâni am văzut-o din nou. N'am auzit nici când atâtea aplauze la publicul vienez. Oamenii ăștia n'au sângele sudic în vine — nu sunt atât de spontani. Și totuși — arta Eleonorei Duse i-a luat pe nesimțite, i-a fermecat. Fremăta sala — o sală archiplină, cu poză polițienească să nu se lase prea mulți înăuntru. După ultima scenă — era reprezentația de adio — au început aplauzele. Din staluri, din galerii, din balcoane, spontau, sgomotos, ostentativ. De cinci — de zece — de cincisprezece ori. Cortina se lăsa și se ridica.

O ploaie de flori pe scenă. Damele din balcoane aruncau cu amândouă mâinile, fluturau cu batistele, cu evantaiuri. Ea stetea dreaptă, cu ochii plini de lacrimi, cu privirea cuminte, îndurerată, cu mâinile ei albe — poemele vii — pe piept. Deasupra capului ei se lăsă două ghirlande de flori naturale, mari, pompoase, cu inscripția:

Alla sublime
All, unica,

(Sublimei, unicei...)

Și cortina se lăsa, se ridica. Eleonora Duse nu mai știa cum se mulțamească, gesturile trădau, s'a retras ca o rândunică tulburată din culcușul ei, în timp ce aplauzele răsunau sgomotos, entuziaste, frenetice, »marei, sublimei« artiste.

Lipsca, Noemvrie 1906.

că românii ar plănuî o mare revoluție împotriva ungarilor. Pentru aceasta a zis deputatul Vlad, că justiția este pusă în slujba politice. Procesele acestea le pornise Kristóffy pentru a face să se creadă că în mai multe comitate românești să pregătește o răzmiriță.

Voci: Ce fel de comitate românești? Ce fel de obrăznicie-i asta? Te-a luat gura pe dinainte!

Ți-ai dat arama pe față.

Președintele: Vă fac atent, că dacă veți întrebuiți astfel de termeni, vă retrag cuvântul.

Dr. Iuliu Maniu: Nu știu mult la acest termen.

Președintele: Nici nu vă permit. Dacă veți ține la el, vă retrag cuvântul (Aplauze).

Dr. Iuliu Maniu: Cerem curățenia moravurilor publice, mai ales, că chestiunea națională este exploatată de mulți ariviști politici ca mijloc de înălțare personală. Respinge acuzațiile lui Polónyi.

Návay Lajos care a fost dezmințit într'un mod atât de flagrant de Cameră, încât ar trebui să-și dea demisiunea, se scuză că nu a acordat cuvântul deputatului Maniu, având în vedere marea agitație a Camerii.

Ministrul-președinte **Wekerle** spune, că regulamentul nu a fost violat. Deputatul Vlad încă a aruncat guvernului unele atacuri cari ating reputația morală a guvernului. Dacă ne atăcați într'un chip atât de necioplit, nu vă mirați că nu vă tratăm cu mâna înmănușată. Este bine, că ne arătați atâta dragoste. Dar și în natură există unele dobitoace cari prin dragoste își sugrumă copiii. Decât așa dragoste, mai bine vă cerem respect și stimă. (Aplauze). Nu-i adevărat, că guvernul a scornit o știre despre o revoluție românească. (*Voci de pe băncile naționale:* Nu D-voastră, ci Kristóffy). Nu mă privesc faptele lui Kristóffy și Fejérváry.

Dr. Iuliu Maniu: Nu am acuzat pe actualul guvern, că ne calomniază ci pe cei trecuți. Acesta voia să stârnească turburări pentru a le putea înăbuși în sânge. Ne vom mulțami dacă ne veți arăta aceiași dragoste pe care vi-o arătam noi (*Sgomot Voci.* Vă iubim în tocmai cum ne iubiți voi.)

În continuarea discuției asupra budgetului ministerului de comerț

Beniczky Ödön cere învoirea camerei de-a vorbi într'o afacere urgentă. La Rosenberg, unde acuma se desbate procesul lui Hlinka, deputatul Juriga, osândit pentru agitație la 2 ani închisoare, desfășură o mare agitație împotriva ungarilor. Cere ca ministrul să dispue arestarea lui Juriga ca prins în flagrant delict de agitație.

Notez că deputatul Juriga a stat numai două zile la Rosenberg, unde nu a fost în atingere cu poporul și că a părăsit Rosenbergul încă de Vineri seara. Deci toată acuza lui Beniczky a fost o minciună.

Mai vorbesc **Kossuth, Thoroczkay**, și alții.

Ședința se închide la orele 2.

„Stat național și instrucțiune poporală“.

IV.

Nu ne trece nici prin minte să tragem la îndoială drepturile înscrise în lege a limbii maghiare ori, cum o face aceasta dl Halász, să agităm împotriva dispozițiilor legii, ca acelea să se șteargă. Dar este o datorie față de noi înșine să-i strigăm guvernului: *să respecte legea!* Aceasta nu poate fi acum explicată, legea a fost explicată atunci când s'a adus. Poftescă să o ezece în spiritul acela. Și fiindcă dintre Români, numai puțini au drept de vot, *pretindem și pe aceasta cale dela guvern, să-și fie jurământul, să respecte legea, care ne asigură dreptul liberei exercitări ai limbii noastre atât în școală cât și în administrație.* Și cu mâni sacrilege nimeni nu s'atingă de aceste drepturi pentru că nimeni n'are dreptul să turbure pacea și buna înțelegerea între cetățeni.

Greșala cea mai mare a politicii guvernului este că a proclamat drept scop de stat, ceea ce este cel mult dorința unei minorități a cetățenilor. Acest scop, ca să ne folosim de expresiile dlui Halász, este ca pe acest teritor să fie o națiune maghiară, unitară în limbă și sentimente. Dar poate oare o gândire atât de absurdă să fie scopul unei țări cu atâtea naționalități. Numărul sufletelor în Ungaria după statistica oficială a fost în 1900, numai în patria noastră (cu excepția Croato-Slavoniei deci) 16 milioane 838 mii 255. Dintre aceștia de naționalitate maghiară au fost afirmativ 8 milioane 651 mii 520 suflete (51.04%), iar nemaghiarii 8 milioane 186 mii 735 (48.6%). Nemaghiarii sunt: Români, Germani, Slovaci, Sârbi, Croați, Ruteni etc. Unde deci locuitorii sunt într'un număr așa de mare de alte naționalități, se poate oare ca acolo să se declare astfel drept ținte, probleme de stat, fără ca prin aceasta interesele multimei să nu sufere violare?

Mai ales dacă vom lua în considerare, că unele ținuturi ale țării sunt populate aproape exclusiv de naționalități, cari formează un compact întreg, poate fi acolo speranță, ca fără abrutizări naționalitățile să abdice la naționalitatea lor, la limba lor, ca să și-o schimbe cu altă limbă, pentru că în chipul acesta să facă posibilă unitatea și de limbă a țării? Nici vorbă. Cu o astfel de politică, guvernul poate ajunge cel mult atâta, că ne împedecă pe noi a ne câștiga bazele pentru cultivarea limbii noastre în școli. Dar fiindcă vedem că acest scop, aceasta țintă este falsă — pentru că nu poate fi țintă de stat — e clar, că nu pot fi juste, legale și în interesul cetățenilor nici teoriile și mijloacele propagate de Halász. Dar nici succes nu pot avea, pentru că este absurd să nu-ți închipui, că acțiunea va provoca reacțiunea.

La aceasta poate să fie un eventual răspuns, că dacă aceste ș'așa n'ajung la țintă, atunci de ce nu ne împăcăm cu ele?

D'aceea, pentru că tendințele acestea sunt păgubitoare pentru noi, menite să ne îngreuneze starea în lupta grea a vieții. Ne împedecă în cultură și neputând ține pas cu concetățenii noștri maghiari nu putem concura cu dânsii în lupta de toate zilele a vieții. Ei sprijiniți de aceasta politică a guvernului, sunt favorizați, iar noi rețardați. Și după ce noi în chipul acesta vom ține totdeauna cu ardoare la limba noastră, într'altel se fiindcă aceasta este pentru noi mai frumoasă, mai dulce, pentru că am moștenit-o dela părinții și străbunii noștri, o astfel de politică ar produce numai zizanie, ură și dușmănie, care ar mistui zadarnic puterile cetățenilor. Iar noi dorim sincer pacea, pentru că patria numai așa poate fi tare și fericită.

Este deci o convingere a noastră firmă, că a introduce în felul acesta politica în școală și

a o pune aceasta în serviciul unei astfel de ținte, este o idee foarte, foarte nenorocită. În toată lumea școala elementară poporală are un singur scop: a răspândi cultura generală; în Ungaria guvernul vrea să-i mai adauge și un scop politic: ca să prefacă popoarele țării de o limbă. Că în ce chip crede guvernul a putea împacă această politică cu art. de lege 38 § 58 din 1868 care zice cuvânt de cuvânt: »Fiecare elev să-și primească instrucția în limba-i maternă, întrucât aceasta limbă este una dintre cele usuate în comună«. Simplu așa, că dl ministru de culte calcă în picioare legea, nu o ia nici în seamă și urmându-și ținta amintită mai sus, și în comune curat românești înființează școli nu românești ci ungurești. D'aceea-și poate propagă dl Halász, șeful secției instrucției populare, planurile sale nebune. Noi însă facem atent și pe guvern, să nu alunece pe aceasta pantă, pentru că nici odată nu se poate ști ce aduce ziua de mâine. Îi invocăm în aceeași vreme în memorie ceea ce a zis Deák Ferencz, că ceea ce ne răpește azi forța, ne va da-o nouă înapoi vremea — pentru că noi nici odată nu vom renunța la drepturile noastre!

Cel ce fixează astfel de ținte politice școlii populare ca Halász, acela firește, nici nu poate ajunge la alte concluzii ca Halász ș. a. la extirparea școlilor elementare nemaghiare. Scopul acesta însă pentru noi este nu numai insultător, ci și nedrept și ilegal. Aceasta politică culturală stă în flagrantă contradicție cu legea despre instrucția poporală. Și după ce Halász se provoacă mereu la discursurile lui Apponyi, lingușindu-l, trebuie să presupunem, că și Apponyi aprobă aceste agitațiuni împotriva legilor.

Nu este chemarea noastră, a arăta pe baze pedagogice, cât de daunătoare este pentru cultura și dezvoltarea atitudinilor intelectuale a copilului dacă el trebuie să-și primească întâia sa educație școlară, într'o limbă străină. Datoria de a lumina în privința aceasta poporul român este a pedagogilor români. Învățătorii români încă o pot ilustra aceasta cu exemple luate din praxă.

Deschiderea sesiunii parlamentare.

— Corespondență particulară. —

București, 15/28 Nov. 1906.

Anul acesta al iubileului, al bucuriilor, al răsplătirilor, și al petrecerii, prilejite toate de aniversarea unei munci vrednice și obositoare de 40 de ani, pare a fi un an de pace, »de armistițiu: și în politică«. Adversarii loiali și învingătorii cuminiți înțeleg deopotrivă, cât e de urgent, să tulburi serbătoarea.

Nici că putea un suflet senin, să-și îndrepte toată puterea asupra faptelor pătimășă, în acest an de serbare al întreg neamului românesc. Expoziția, tot ce a produs ea, sunt de sigur pricina acestei situații liniștite, în mare parte.

Tot pentru acestea motive, din cest prilej, lu'mea, care nu e informată de înainte, se aștepta la un eveniment oarecare, legat de data asta. Era așteptarea dorințelor firești, de a ști eternizate momentele bogate ale acestui an, prin o instituție, o hotărîre, o lege, ce să-și reverse bună-tățile ei asupra întregii țări, asupra chiar a întregului neam, și astfel să îndemne la bucurie, la iubire, pe toți.

Des-de-dimineață se slujise sfânta liturgie, cu puțină lume, neoficioasă, așa că la orele 11, pe când se fixase începerea ceremoniilor oficioase, avea să se sevrșească o scurtă rugăciune, pentru ajutorul ceresc. Pe coasta dinspre Dimbovița a dealului Mitropoliei — trăsuri pompoase, ici colea și câte un automobil, aleargă zorind, pe sub poarta de cetate în curtea largă a mănăstirii. În ele, persoane cu înfăoșeri severe, purtând, pe haina neagră, aproape câte o medalie sau mai multe, cruci și stele modeste atârinate la piept, stele mai mari încinse la grumaz, și bande

Înainte de dejun,
dacă beai un jumătate de pocal
de apă amară

Igmándi

alui Schmidthauer,

stomacul neregulat îi aduce
în ordine în decurs de 2—3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării contra naturii respirării grele, galbenare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vîină de aur, podagră, reumă și multe boale interne Comanda se pot face la Schmidthauer Lajos, farmaelst în Komárom. Se capătă în fie-care farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50; să nu se confundă cu alta apă amară.

largi, aprinse, cu niște prășe de pe umăr la coapse. Jar împrejur de biserică, stă înfipt un escadron de vânători, de ofițeri apoi; de alungul drumului, pe suș, pela porți, și icicolo prin mulțime, păzesc pacea sergenții mai domoli și comisarii mândri. În curte are voce să între oricine-i îmbrăcat cinstit, în biserică și în parlament însă numai cei cu bilete.

Imbulzeala nu e mare.

Nu știu de ce atâta zor și iușeală în mișcări. O fi temperamentul nostru. Trăsurile opresc brusca la intrarea bisericeii, oamenii sar repede din ele, și pornesc pripiți înlăuntru, prin șirul de vânători înarmați, de două margini. Trăsurile goale se pun în rând frumos, dinaintea locuinței Mitropolitului și așteptându-și stăpânii.

Cunoaștem importanța celor sosiți, nu după înfătoșarea lor, ci după graba cu care aleargă toată lumea să le facă un serviciu, să primească o strângere de mână, zimbet, să se apropie măcar de ei. Sunt democrați puternicii aștia...

În biserică. Aici e lume și mai puțină, dame de loc. Cei mai mulți așteaptă curioși, în sală. Liturgia n'au voce (în amândouă senzuri) să iee parte numai puțin dar *mult* — observă cu spirit vecinul meu. — De rândul acesta ceremonia nu se face la altar. Perdelele sunt slobozite, la tustrele uși ale iconostasului împovorat de aur. Ci, în mijlocul naiei, ca să poată fi încununată, în podoabă, de către consiliul ministrilor, deputații, corpul diplomatic străin, corpul profesorilor, camera de comerți, aceste din urmă cu reprezentanți disparenți — s'a așezat tripodul ce înlocuie altarul, ca la cununii. Numai decât zărești mitra încărcată de scumpeturi a foarte bătrânului I. P. S. S. Mitropolitul României. Are glasul destul de tare, și inima plină de dragoste, să înalte cătră ceruri ruga pentru har și binecuvântare. Alături, în odăjdii tot așa de scumpe, cu mișcări tot așa de solemne, încete, îi sprijinesc ruga toți P. SS. Episcopi — întruniți la adunările senatului. Mai sunt și alții, vre-o 20 de tot. Mai spre intrare, la dreapta — la stânga e lumea mare, și pe lângă pereți, câte un rând de călugări — o ceală de înalți ofițeri, nu pot face o singură mișcare — și sunt foarte neastâmpărați și guralivi — fără ca să le zornăe săbiile. Câți-va vizitatori de peste munți, nu știu ce să admire mai mult: cucernicia celor ce înaltă rugăciuni, ori voinicia zgomotoasă a acestor nepăsători. Câtă vreme membrii partidului, stau serioși, adânciți, nemișcați, în dreapta altarului, înaintea scaunelor împătâtești goale, admirații noștri vorbesc într'una, zimbesc, ies și iară intră.

Ceremonia religioasă ține scurt. Slujitorii lui D-zeu fac semne de închinare cu luminile împietite în trei, un cor tănuit, își împreună vocile minunat de armonioase într'un: »Mulți ani trăiască«, care în momentele de față pare a fi rostit cu deosebită grijă, toți cei buni își împreună inimile... și se iese un mic zvon de împrăștiate. Înainte de a trece însă în casa, unde se va hotărî asupra soartei țării, toți ministrii și toți deputații de față, se apropie să se stropească cu apă sfințită și să sărute sfânta cruce cu care îi așteaptă I. P. S. Sa Mitropolitul în ușa împărătească. O poruncă dreaptă și a obiceiului, îi îndeamnă să atingă cu buzele lor și mâna care ține crucea... Apoi se grăbește fiecare să treacă în vecini, la gălăjosul locaș al închinării pentru alte interese. Cortegiul nu se face. Iese care cum apucă.

În camera deputaților. Adecă, astăzi ea nu e camera deputaților, ea e înțegul parlament: sunt de față și senatorii, în dreapta tribunei prezidențiale, și amestecați, pe băncile deputaților, ridicate treptat în fața tribunei. La spatele acestor bănci, tocmai în fund, galeria înțesată de public bărbătesc. Damele au loc deosebit, mai larg și mai bun, în dreapta. Tot în dreapta »la același nivel«, sunt așezate și două bănci pentru ziariști, apoi chiar la început, o lojă mare pentru diplomația străină. Trag cu urechia într'acolo, și »constat« cu plăcere destulă vorbă românească între accentele franceze. Diplomații aștea, se înfătoșează de altfel foarte simpli, și este poate caracteristic, că vin la solemnitate cu soțiile și fiicele lor.

Tronul este astăzi acoperit cu perdele. Lumea nu află în asta nimic de neobicinuit; doar câte-va inimi de vor fi tresărit, privind la perdele strinse cu ceapraz gros — tresărirea copilului bun când se simte fără părinți, duși de acasă. — Ministrii nu sunt înlăuntru. Liniștea e destul de mare. Abia câte-un nou venit de mai face puțină mișcare,

până trece peste formalitățile întâlnirii. Lumea împrăștiată prin toată sala, ici-colea câte-un taifas, rar de tot însă mai multe persoane de două, la vorbă. Nicăiri îngrămădirile de curioși și de »supuși ai convingerilor«, în jurul cutărui cap însemnat, — cum se vede asta așa de pronunțat în parlamentele apusene. — La vlădicii de pe băncile senatorilor vine multă lume, le sărută mâna cuvinișos, — unii nu permit — și schimbă cu ei multe vorbe prietinoase. Pe băncile deputaților se zărește un bătrân în haine țărănești, oltene, singur, tăcut, pe gânduri. Masa stenografiilor, sub tribună imediat, nu e ocupată: Mesagiul e tipărit doar înainte de a fi cetit, și altceva nu se cuvine să se mai spună în aceasta adunare. Pe tribuna prezidențială, la o înălțime cu tronul, se directică, numai acuma, o masă mică, scumpă, ca cele din odăi, acoperită cu o față roșie. Nici de aceasta nu va fi lipsă. Astăzi nu va fi chemat »la ordine«, ci la muncă.

Fără să anunțe un semn oare-care, freamătul de voci se astâmpără de odată, și cei adunați în numele țării, se așează prin bănci, ori se trag la margini. Cabinetul, în frunte cu șeful, urcă tribuna prezidențială.

Toată lumea se ridică în picioare.

Stând în picioare și dânsul, dl minisru-prezident apropie de ochi două coale, prinse, de hârtie albă, simplă, făcute scumpe prin rândurile cu ltere mari cele troenesc, nu zice, din al său, nici un cuvânt de introducere, ci numai citește mesagiul regal.

Aplauzele răsună după toată propoziția, pe care dl premier Cantacuzino o citește respicat, întărindu-și și slăbindu-și glasul bătrânesc, după cum i se pare de important cuprinsul propoziției citite. Mai îndelungate și mai puternice sunt aplauzele, când se spune despre relațiile cu Regatul Elin: »Privim această ruptură, pe care o regretăm, cu aceea liniște, care izvorește din conștiința, că cererile României sunt nu numai drepte, dar și în conglăsuire și cu cele mai simple perceptive ale umanității și cu interesele superioare ale păcii...« apoi unde se anunță un escedent de 45 mil. »în socotelele anului încheiat«. Ele par însă a șovăi la proiectele, asupra scăderii în impozitul funciar al proprietății mai mici de 10 hectare... și... o lege, care să ușureze pentru obștile sătești condițiile cu cari statul să le poată arenda moșiile sale.

»Sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare este deschisă«.

Nici o vorbă mai mult, după acest Cuvânt Regal, scris de obicei în o limbă așa de românească. Mesagiul tipărit se împarte deputaților și publicului. Apoi, toată lumea își vede de trăsură ori de picioarele sale. S. Dan.

Românii în Graz.

— Raport special. —

În Graz, capitala pitorească a Stiriei prinse 'n vecinicul smaragd al brădetului, fac studii an de an un număr oare-care de Români, veniți de prin aproape toate țările locuite de Români.

Încă pe la anul 1871 studenții români din Graz, ținând să aibă în mijlocul lor o putere care să-i unească constant și să-i disciplineze în spirit național, au înființat societatea academică »Românismul«, cu deviza »Unire, patrie și libertate«, care însă din cauza unor certe interne încetează deja la 1874.

Peste 20 de ani a trăit apoi tinerimea universitară română din Graz fără nici o organizație.

Pe la 1895 inimoșii studenți Ilie Iancu, astăzi medic în Tâlmaciul Sibiului, Cornel Nyes medic în Beiuș, și alții au înființat o nouă societate studentească română în Graz, de astădată social-literară, purtând omonimul numelui literar al regiunii române.

Cetind anuarele acestei societăți numai decât îți bate la ochi faptul, ce puțin s'a băgat în seamă cualificativul de *social-literară* al societății și însemnătatea simbolică a numelui ei. Monotoane ședințe administrative nefolositoare, ba de multe ori prilejuitoare de certe, au fost, — afară de prea puținele puncte mai luminoase, ca desvălirea bustului ridicat la 1901 din contribuțiile obștei românești moțului Dr. Candra, reposat aici, — toată activitatea societății »Carmen Sylva«. Poate a fost aceasta și reflexul lipsei de orientare și închegare ce stăpâna nu tocmai cu mult înainte viața noastră de neam.

Comitetul, care dă acest raport, deja dela începutul activității sale și-a propus să dea o existență mai avântată societății »Carmen Sylva«.

Întăiul obiect al îngrijirii sale a fost *biblioteca* societății. Puterea principală și constantă a unei societăți academice, care să armonizeze principiile, durere încă foarte eterogene, ale studenților români, veniți din diferite țări și provincii, e biblioteca. Dar »biblioteca« societății »Carmen Sylva« era mai mult un fel de depozit de vechituri literare.

Nouă însă, ca unei societăți fără local propriu și compusă aproape exclusiv din studenți în medicină ce suntem, nu ne trebuie toate, pe cari cutare coleg le află de prisos în biblioteca sa, ci pentru puținul timp liber ce-l avem ne trebuie scrisul dulce și luminos al culților neamului, acest clasic isvor moral și estetic al culturii naționale, care ne unește puternic, fiind expresiunea colectivă a gândurilor și sentimentelor futurora.

Cărțile fără valoare reală pentru noi le-am pus la dispoziția »Astrei«, patroana noastră statutară, *) care însă nu le-a primit, »neafând între ele opere de o deosebită valoare literară ori științifică«, — iar pentru bibliotecă am procurat toate cărțile din editura »Minervei« bucureștene, afară de unele pentru noi indiferente, ca bunăoară »Între Capșa și Palat« de Rosetti Max etc.: apoi am mai cumpărat toate cele apărute în editura »Lucafarului« și diferite cărți de valoare dela Krafft, Sococ, Alcalay etc. La rugare am mai primit dela dl Iorga toate cărțile dânsului — și sunt numeroase, edate de Ministerul de Culte și lastr. publ. și dela »Astra« prin hotărîrea din 25 Maiu 1906 »Enciclopedia Română«, cărora și pe aceasta cale le aducem mulțumite.

Totodată ne-am îngrijit ca în sala noastră de lectură s'adune toate mijloacele naționale zilnice de luminare, apărare și întărire: *revistele și ziarele* române mai de seamă. Până când în anul de studiu 1904—5 ni se trimiteau numai 4 ziare și 5 reviste, anume: »Drapelul«, »Poporul Român«, »Telegraful Român«, »Voința Națională«, »Aibina«, »Curierul Iudițiar«, Familia »Sămăntorului« (abonat), »Junimea Literară«, astăzi, mulțămîntă spiritului de jertfă al presei noastre bune, ni se trimit 13 reviste și 9 ziare, adecă pe lângă cele de sus și următoarele: »Archiva«, (»Făla Frumos«), Neamul Românesc«, »Nuielușă«, »Lucafarul« n'a răspuns — de sigur din nebagare de seamă, — la rugarea noastră — care 'n estan se va repeți), »Orizontul«, »Revista Idealistă«, »Viața Literară«, »Viața Românească«, — »Apărarea Națională«, »Gazeta Transilvaniei«, »Răvașul«, »Tribuna«, și »Viitorul«.

Viața internă a societății noastre încă s'a schimbat radical înspre mai bine. Ne-a succes s'o mântuim de administrativitatea exagerată din trecut, și să introducem norma că și în cea mai administrativă ședință punctul III. sau IV. să fie »Cronica evenimentelor culturale din viața contemporană română«. Astfel în anul acesta de studiu s'au ținut mai multe conferințe, disertații, și declamări decât în toți ceilalți 9 ai vieții societății noastre, laolaltă.

Și efectul acestui curent de însuflețitoare muncă s'a resimțit deja. Pe când în trecut societatea noastră nu s'a învrednicit să ia parte la actele mai însemnate de evlavie, bucurie sau jale ale neamului întreg, ca de pildă la a 400 aniversare dela moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, sau la serbările dela Sibiu, cu toate că ar fi putut-o face asta cu ușurință, — pe atunci societatea noastră în anul de studiu 1905—6 a participat prin cuvinte de urare la mișcarea din Martie a. c. a colegilor bucureșteni, pornită pentru afirmarea limbei românești; la jubileul harniceii societății a femeilor sălăgene, și la desvălirea statuei lui Alexandri. Mai departe a participat la expoziția generală română, expunând în »Pavilionul Rom. de peste hotară« scrisorile și obiectele mai de valoare ale societății, și monografia ei scrisă anume cu acest prilej, și delegând doi reprezentanți la adunarea »Astrei« la Brașov la expoziție și la proiectatul congres al tuturor studenților români, care a fost o greșală că s'a amănat, și ar trebui neapărat să se țină la — cea dintâi »Olimpică«.

*) §-52 al statutelor întărite de locotenența c. r. din Graz la 1897 sub Nr. 16749 dispune, că »la caz că s'ar disolva societatea, toată averea ei mobilă și imobilă să treacă în posesiunea »Asociațiunii pentru lit. și cult. pop. rom.« al cărui sediu e în Sibiu...

Tot aici trebuie să amintim legătura mai intimă ce s'a realizat între noi și societatea soră din «România Jună», prin aceea că am avut fetele să primim între noi, la praznicul coboririi spiritului sfânt, cu mare bucurie un grupșor de membri de ai acestei societăți, în frunte cu des-precinul ei președinte de atunci.

În toate lucrările de restaurare și organizare ce am silit să susținem echilibrul în *cassa societății*.

Pentruca să nu sleim prea tare fondul atacabil, în acest an al regenerării nu s'a închiriat local pentru societate, ci cabinetul de lectură și ședințele s'au ținut la locuința președintelui. Astfel putem zice, că modernizarea bibliotecii s'a efectuat din banii ce ni i-ar fi mistuit întreținerea localului.

Totalul averii societății a fost cu finea anului trecut 779 cor. 89 fil., averea totală a societății e acum de 694 cor. 27 fil., care sumă e depusă la: Făgetana 331 cor. 78 fil. (Libelul nr. 789 din 1897), Steirmärchische Sparkasse 202 cor. 39 fil. și la datoriși, cari dacă nu se vor achita se vor numi în anul venitor, 166 cor.

Plusul ce rezultă după subtragerea din suma totală dela finea anului trecut, a speselor avute în a. c. s'a realizat din donațiunile ce ni-le-a făcut: «Albina» (100 cor.), «Lugojana» (40 cor.), și «Lipovana» (20 cor.), cărora le aducem și pe această cale mulțumitele noastre și le rugăm de prețiosul sprijin și pe mai departe.

În sfârșit ne simțim datori a da samă de *conduta etică* a societății noastre. Și asta mai cu seamă acum, când cetim cu amărăciune despre spiritul destructiv ce vreau să-l introducă în sinul societății «România Jună» unele creațiuni de ale politice demagogilor din Bucovina.

Noi ținem sus și tare, că orice societate academică *română*, și în general întreaga studențime română are o chemare cu mult mai înaltă, decât a maimuțării unele datini anachronistice germane, cari te pot seduce la viața de duelgiu rebel al cafenelelor nocturne, și te trimit apoi acasă după zeci de semestre prăpădite »fără nici un gust de muncă cinstită, dar cu trebuințe mari... în loc de sentimentul iubirii de neamul nostru, ducând poftă de câștig cu orice preț și nemăsurat ambițiuni personale.*)

Aceste devieri societatea noastră le combate din toate puterile. Căci rolul ei aici între străini este să crească bărbați însuflețiți de spiritul *genuin național*, cari apoi la vreme să știe ce să apere și ce să promoveze.

Îndeplinindu-și societatea română academică social-literară rolul acesta, va însemna și ea în începutul de drum spre mai bine, ce-l face astăzi teamul nostru, un punct, ce-i drept, mic, dar *uminos*.

Bratz, la 10 Octobre st. n. 1906.

Aurel Dobrescu,
stud. în med. președinte.

Iuliu I. Vicaș,
stud. în med. secretar.

NOUTĂȚI.

ARAD, 5 Decembrie 1906.

— **Au luat câmpii!** Cine? Șovinistii din Cluj, cari de altfel întotdeauna au fost în fruntea mișcărilor șoviniste.

Astfel și acum, că Andrassy a tunat și fulgerat împotriva naționalităților, vine archișovinistul profesor universitar Apáthy și scrie în «*Erdélyi Hirlap*» (dela 30 Noembrie) un articol introducând la o *serie* de articole ce urmează din condeiul altui profesor universitar...

Nesbătii, violențe și bătărării mai grosolane n'am citit în presa maghiară.

Ascultați introducerea:

»S'a umplut măsura. Dați samă! Vă sorocim în fața tribunalului societății maghiare. *Maghiarii cu limba valahă*, și voi sunteți membri societății maghiare, deși în cea mai mare parte, nevrednici membri. Tot ce aveți, bunuri morale și materiale, numai unguirilor aveți a le mulțumi. *Chiar și în sângele vostru partea mai nobilă au altoit-o maghiarii, rassa noastră turanică*. Păstori visători

despre zine din munți, sângele nostru furat v'a dat curagiul, ca să vă ridicați împotriva noastră. Noi am plantat în voi dragostea unuia față de celalalt și dragostea patriei, iar voi udând cu violenție și tradare sămânța dragostei, a-ți făcut să crească din ea ura.

Maghiarii cu limba valahă, răspundeți! Căci dovezile sunt în mâinile noastre; v'am prins în flagrant delict: delictul trădării de patrie, acum de curând la expoziția din București. În mâinile noastre sunt datele irefutabile, nu mai urmați deci cu minciuna! Pedepsa numai prin pocăință se poate atenua și prin făgăduința îndreptării. Rând pe rând vom expune în fața societății maghiare probele trădării. Și societatea maghiară cea pururea atât de tolerantă, va pretinde, ca legislațiunea națiunii maghiare să vă cheme în judecată.

Andrassy încă spune, că are probe. Noi aici avem mai multe. Căci dacă și Andrassy ar avea atâtea, atunci ar închide imediat școlile valahe și pe popi, și ar sparge institutele financiare valahe, ori, pe cât de cinstit este el la suflet și pe cât este de adevărat maghiar, n'ar mai sta nici o clipă în scaunul ministerului de interne al Ungariei.

Nu mai d'al de Justh Gyula nu văd și nu aud nimica. Ei cu generositate sinucigașă chiamă la ordine pe d'al de Nagy Dezső, cari strigă în fața dușinilor noștri tradarea. *La Budapesta sau Pusztaszentornya nu se zăresc munții Ardealului și nu simte fumul tăciunării morale a valahilor*. Când natura osândește la peire vr'o jivină, o despoaie din simțul, care o face să presimtă din depărtare primejdia și o înzăstrează cu negrija, care în liniștea clipei prezente vede viitorul asigurat.

Vom reveni!

— **Un corb alb.** Directorul ziarului nostru a primit din Fiume, dela un ungar pe care nu voim a-l expune, următoarele șire:

»Nu sunt cu sentimente pentru naționalități, ba poate că sunt cam șovinist, ungar șovinist, cu toate acestea mă revoltă expectorațiunea bătără și fără tact, pe care o săvârșește un »frater impertinent« în ziarul ce-ți alătur.

În «*Fiumei Hirlap*», dela 28 Noembrie, ce ni-se trimite, vedem, citim un primaricol în care deputatul italian Zanella este insultat în chipul cel mai — unguresc. I-se pune în perspectivă spânzurătoare, e numit »rușinea Fiumei«, pentru-că e naționalist (italian autonomist) și nu vrea — maghiarizarea.

Și apoi:

»Elementele treze și independente ale orașului l'au respins deja pe acest aventurier, e rândul partidului constituțional să-l arunce și el în tabăra mizerabilă a naționalităților, mărind-o p'aceasta și făcând-o mai murdară«.

Intr'un alt articol, intitulat »*Vită*« (vită e maghiarul care mai crede lui Zanella), făcând comparație între Zanella (la care învățătorii unguri s'au dus să-l roage a sprigini cererile lor de a li-se mări leafa) și între Russu Șirianu, scrie:

»Dar cel puțin acum știu ce e deosebirea între Russu Șirianu și între Zanella. Pentru-că este deosebire. Cam care este între »betyár«-ul curajos de pe pustă și între hoțul care se ascunde, viclean, pervers. Valahul acela o spune și în Lugoși și în Budapesta că el urește pe unguri. La ce înălțime de Cimborasso stă acest valah față de italianul acesta iredentist mișel care telegrafiază la Triest și măzgălește la »*Corriere della Sera*«, în Budapesta este însă patriot... Altessa! Când mă gândesc la D-Ta, încep să mă cuget și la valahul sub care geme pământul patriei pentru-că trebuie să-l nutrească pe când mai bine ar vrea să-l înghită, zic: încep să simt oarecare stimă față de acel valah«.

Ungurul din Fiume îndeamnă pe dl Russu-Șirianu să dea în judecată pe surugiul (kocsis) care injură astfel. Noi nu-i putem da acest sfat, fără a-l face atent că rămâne și injurat și se alege și cu — osândă la *suportarea speselor!*

— **Păzitor de coroană**, în locul decedatului baron Radvánszky, a fost ales Marți baronul Wesselényi Miklós, deputat kossuthist cu aclamațiune.

— **Ce-a făcut teologul Barabás?** Amin-tisem în un număr recent despre faptele imorale ale teologului catolic Barabás. El a fost acum deținut, dus apoi la procuratură, unde a fost în-fășișat cu băeții infectați de el! S'a descoperit însă că el a mai avut doi tovarăși murdari și imorali; un oficiant de bancă și o calfă, și toți trei înșelau pe micii și nevinovații copilași pe cari apoi îi infectau în mod dobitocesc. Barabás a fost supus cercetării medicale și s'a constatat, că boala de care suferă e analogă cu a lui Fejes Oszkár, care s'a împușcat. Peste 30 de copii au căzut jertfa acestor trei oameni bestiali. Poliția a mai constatat apoi că Barabás e preot jezuit.

— **Catastrofă pe calea ferată** s'a întâmplat Luni între Sâmbătsag și Rogoz, în Bihor. Ziarele din Oradea-mare sunt pline cu amănunte înfiorătoare. S'au ciocnit un tren de persoane care venia dela Beiuș și unul de marfă. Asta din vina șefului de stație care a dat drumul trenului de marfă știind că a pornit și cel de persoane. Sunt patru morți: mașinistul, uredanicul, conducătorul și alt funcționar de tren. Răniți, dintre pasageri, o mulțime.

— **Prima carte.** Frații români din Basarabia subjugată Rusiei încep și ei a da semn de viață națională. Afară de ziarul »Basarabia« au și o tipografie românească, la Chișineu, care începe acum să tipărească Psaltirea.

— **Căsătorie.** Primim anunțul că dl dr. Laurențiu Nestor și dșoara Virginia Pușcariu s'au căsătorit. Felicitările noastre!

— **Hymen.** Dl Mihai Andrei înv. în Ianoșda, s'a fidațat cu dșoara Paulina Papp din Ciurme-giu. Felicitările noastre!

— **Populația orașului București.** După o broșură publicată de dl Zamfir C. Arbore asupra populației Bucureștilor estragem următoarele date statistice:

Populația Capitalei, la 31 Dec. 1905, o alcătuiau 102,532 bărbați și 89,860 femei, Români; 27,281 bărbați și 27,775 femei, supuși străini și 21,022 bărbați și 22,296 femei, cari n'au protecțiunea nici unui stat. După religie, 207,711 sunt ortodoxi; 38,827 catolici; 43,360 Evrei, restul de alte religii. — Universitatea capitalei are 2774 studenți și 341 studente, din cari 2805 Români și 310 străini. — Biserici sunt în București: 114 ortodoxe; 2 catolice; 1 protestantă și 3 temple mozaice. — Academia Română are o avere de 17,528,342 lei; în biblioteca ei s'au cerut în 1905: cărți 33,203; manuscrise 1863; documente 31,452; cărți vechi: 896; cetitori au fost 9393. — Fundațiunea universitară Carol I, are o avere de 496,913 lei, și o bibliotecă cu 15,256 volume; au fost 66,679 cetitori. — Teatrul Național a avut în anul trecut 71,000 de »spectatori platnici« (păcat că nu se arată și cifra, poate mai caracteristică, a celor »neplatnici«!).

— **Conjurație contra regelui Sârbiei.** Din Praga se telegrafează următoarea șire senzațională: Fără a declara o conjurație în contra dinastiei Karageorgievici, s'au adunat totuși personajii însemnați din lumea militară și politică spre a se consfătuși, cum s'ar putea elibera Sârbia din actuala situație disperată în care se află. Ideea republicei a fost respinsă dela început. S'a primit propunerea, ca după izgonirea dinastiei Karageorgievici să se instituiască o regență și apoi, după-cum au făcut România și Bulgaria, să se ceară dela Curțile Europene un monarch pentru tronul Sârbiei. Oamenii, cari se află în capul acestei mișcări sunt destul de serioși, ca planurile lor să dea de gândit.

— **Inaugurarea gazului benoid în capitală.** Un interesant automat de iluminare s'a inaugurat nu de mult în Budapesta prin Lészay Otto, directorul executiv a gazului benoid unguresc. Mașina, despre care foile din capitală au făcut amintire, au produs mare senzație în cercurile competente. La conferință erau de față în mare parte specialiști, dar era și un public, care asistase din curiozitate. Cei prezenți au felicitat călduros pe conferențiar. E de înțeles dar părerea că și în Arad va reporta mari succese cu această mașină de iluminare, ce afară de prețul foarte ieftin, are încă avantajul, că e fabricațiune din patrie.

— **Departe de bal.** Dl Iohann Strauss, nepot a doi celebri »regi ai valsului«, a fost condamnat de tribunalele vieneze la o săptămână închisoare pentru insolvabilitate. Situația sa pecuniară lăsa de câțiva timp de dorit. El se purtase prost; datoriile lui atinseseră suma de o sută cincizeci de mii lei, și în 1904 creanțierii făcuseră o plângere împotriva-i. Dar din stimă pentru numele său, și pentru viața-i de muncă, parchetul vienez nu le dădu nici o urmărire, ca să-i permită artistului să-și poată aranja finanțele. Din nenorocire dl Iohann Strauss, muzicant și el, întreprinse turneeuri cari nu reușiră, și creanțierii săi implacabili, de această dată, cerură condamnarea sa. Iohann Strauss a făcut de altfel apel; și e probabil că înainte de pledarea procesului la tribunal, o intervenție salvatoare va interveni.

— **Apărându-și mama.** Zilele trecute, în satul Grange-Depewy, un lucrător cu numele de Edmond Humbert, în vârstă ca de 45 ani, se întoarse acasă beat, și potrivit obiceiului său începu să-și maltrateze femeia. Fiul acesteia din urmă voind să-și apere mama, se aruncă asupra tatălui său vitreg. Ei se rostogoliră amândoi pe pământ și în lupta lor răsturnară masa și lampa care se afla pe dânsa.

Când doamna Humbert reuși să aprindă lumina, bărbatul său stătea lungit jos fără mișcare. Copilul îl strangulase. Mama și fiul, perzându-și capul, ridicară cadavrul și-l duseră în stradă.

A doua zi dimineața, ei declarară gendarmerei că Humbert zăcea mort pe stradă, probabil în urma unui accident.

Ancheta însă n'avu mare greutate de a stabili adevărul.

Fiul a fost arestat. Mama a fost lăsată în libertate.

Dna Humbert era măritată a doua oră și fiul său era din prima căsătorie.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxelles cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 1-20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chimic a lui *Vilmos B. Debreczen*.

— **Nu mor porcii** nici nu se îmbolnăvesc dacă se întrebuințează pravul pregătit de farmacistul Kun István din Hajdu Sorint De aceea se nu pregete nime a cumpăra acest prav. Mai pe larg între inserate.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbatești Arad, strada Weitzer (palatul minorilor).

— **Apa amară „Igmândi“** alui *Schmidthauer* e foarte bine să se găsească în fie-care casă, ca la caz de nevoie folosind din ea câte jumătate de pocal, delatură definiția ori-ce boală de stomac și astfel împiedică răspândirea boalei în organizația corpului. Aceasta apă nu numai te mântuie de boală, dar dezvoltă pofta de mâncare.

Poșta Administrației.

C. G. Globureu. De aici se expedeză ziarul regulat spre Mehadia. Vă rugăm deci să căutați la poșta de acolo; de altcum am reclamat-o și noi de aici.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Cota oficială pe ziua de 4 Decembrie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Aprilie. 1907 (100-clgr.)	7-43 - 7-44
Secară pe 1907.	6-62 - 6-63
Orz pe 1907.	7-50 - 7-51
Cucuruz pe 1907	5-24 - 5-25

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7-43 - 7-44
Secară pe Aprilie 1907.	6-62 - 6-63
Orz pe 1907	7-50 - 7-51
Cucuruz pe 1907	5-24 - 5-25

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară : Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 112-113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300-400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 119-120 fil.; calitate sârbească: gre-părechea peste 260 klgr. 122-123 fil.; mijlocii părechea: 250-260 klgr. greutate 126-127 fil. Ușori până la 24-klgr. 116-118 fil.

PARTEA LITERARĂ.

Din călătoria mea la București și la Constantinopole.

De Teodor Filipescu.

Partea a II-a.

III.

Se vede deja ap. Sf. George la gura Bosforului. Intrarea din Pontus Euxinius (Marea neagră) e ajunsă. Aici e un curs repede a mării, vaporul se leagănă acuma tare, dar după câteva minute se liniștește, intrând în Bosfor.

Bogația frumșeților pe cari le vede călătorul acuma privind spre țărmuri în dreapta și stânga Bosforului e cea mai admirabilă din lume. Reședința califilor are ceva din frumșețile fantaziei, cari se pot mai bine picta decât descrie.

În dreapta la gara Bosforului pe partea Europei e turnul pentru luminare *Rumeli Fenier* încunjurat de baterii mari, cari opresc inimicilor intrarea în Bosfor. Pe partea asiatică vis-à-vis sunt alte forturi și ceva cătră nord e *Bnatoli Fonier*, turnul luminător din Anatolia (Asia). Atunci ne apropiem de *Rumeli Kavak* și *Bnatoli Kavak* (cavac = plută) cu baterii de tunuri mari, cari dominează strămoșia. Intre aceste două forturi a închis în anul 1628 sultanul IV. intrarea Bosforului cu un lanț de fer, ca să nu între flota rusească în Constantinopole. Aici stă vaporul »România« și așteaptă să vină barca cu pilotul turcesc, care va conduce vaporul la Constantinopole. După ce s'a suit pilotul pe vapor, întră în barcă oficerul român și merge cu barca la serviciul sanitar dela Cavak, să arete hârțile sanitare. Dela Cavak se întoarce ofișerul după câteva minute iară cu barca.

Sub conducerea pilotului pornește acuma vaporul pe calea apucată. Pilotul (un Grec) conduce vaporul, se zice, pentru că sunt locuri nesigure în Bosfor, și luând el răspunderea conducerii nu se poate întâmpla nenorociri.

Va fi și aci la mijloc »bacșișul« ca pretutindenea în reședința califilor, căci pilotul capătă pentru excursiunea aceasta 50 de franci.

Acuma vine fortul *Teli Tabia* și o grupă de plop, despre care se zice, că aici ar fi făcut popas Gottfried de Boullion cu cruciații. Ceva mai departe e *Buiukdere*, o vilegiatură elegantă. Aici șede ministrul rus și ministrul României, D. Papiniu. Coastele dealului sunt acoperite de o frumoasă pădure. Mai departe e *Therapia*, reședința de vară a tuturor ambasadurilor, aici locuiesc europeni, bogați. Vis-à-vis pe partea asiatică e *Beikos*, o comună turcească. Pe partea europeană vine acuma *Ieniköi*, cu reședința de vară a ministrului Austro-Ungar, cu vile lucuroase, grădini și vii frumoase a locuitorilor creștini, mai mult a Grecilor bogați. Intre *Therapia* și *Ieniköi* e un parc frumos.

Apoi vine *Rumeli Hisar* locul mai îngust a Bosforului unde Mehmed II. a ridicat fortăreața cu centrul Bizanțului. Se zice că aici a fost podul peste care a trecut Darius cu oastea sa mare în războiul cu Sciiții. Vis-à-vis e *Anatoli Hisar*. În dosul *Rumeli Hisar* e liceul american.

Intre *Anatoli Hisar* și satul *Canlidja* e valea *Apelor dulci de Asia* (*Göksu*.) Aici vin Vinerea după ameazi notabili Turci cu doamnele lor dela Constantinopole viu să petreacă ziua tot așa în valea *Apelor dulci* din Europa.

Acum se vede pe partea europeană satul *Ortaköi* în care locuiesc Ovrei și Armeni. Pe malul asiatic e palatul de marmoră *Beilerbei* pe care l'a clădit sultanul Abdul Aziz. Pe partea europeană vine acuma palatul *Ciragan*, o clădire admirabilă. Pe palatul de sus e *Iildiz-Kiosk* reședința sultanului Abdul-Hamind II. sultanului de acuma, iar lângă mare e *Beşiktaş*. Un parc foarte frumos se coboară dela palatul *Iildiz-Kiosk* până la mare lângă palatul *Ciragan-Serai*. Ceva mai departe de acest palat e palatul *Dolmabadgie* unde a fost găzduit împăratul german Wilhelm II. Acest palat e o clădire foarte mare de o bogăție legendară. Împrejur sunt grădini frumoase.

(Va urma.)

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nicșiu.

Deosebire mare

este într-o casă unde copiii în loc să fie bicioși, slăbuți și iritabili, sunt sănătoși și viciuși, mijlocul cel mai bun de a fi și rămânea sănătoși, este *Emulsiunea lui Scott din untu pește cu Hypophosphiti* de var și natron. Parat care ajută foarte mult la dezvoltarea și rirea sănătății copiilor. Emulsiunea lui Scott gust bun și dulce, e ușor de luat și de mi există apetitul, regulează întreg sistemul de tuire, de aceea superioară untului de pește și nuite.

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* veritabilă este breveta: »un om, poartă în spate o știucă mare«.

Cu provocare la foaia aceasta mișundu-se 75 fileri taxă de ti trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, «*Városi Gyógyszertár*»
BUDAPEST, IV. Váci utca 34—51
Prețul unui flacon original C. 2
Se află în fie-careapotecă.

Prima societatea de credit funciar român din București.

ANUNȚ.

Se face cunoscut, că această societate început de pe acum a plăti cupoanele surilor funciare rurale, cu scadența c 1 Ianuarie 1907, precum și titlurile eșit sorte la ultima tragere. Direcțiun

ANUNȚ.

Am lipsă de un *candidat de avocat* în mână cu praxă. Dr. Ioan Papp avocat I

777/1906. vrht. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a borosjenői járásbíroságnak 1901. évi Sp 1003. számú végzése köv. tében dr. Németh János aradi ügyvéd által képviselt gr. kel. román consistorium javára, Boksa Szima, elle K 56 f s jár. erejéig 1903. évi szept. hó 10-én foganat kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 720 K b következő ingóságok, v. m.: szarvasmarhák, gazdaság közök, sertések nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbíroság 1902-V.184/1 számú végzése folytán 379 K 56 f. tkövetelés. 1898 évi Januar hó 1 napjától járó 8% kamatai, és összesen 130 K-ban bírólal már megállapított költsége jéig, Drauczon ados lakásán leendő eszközlésére

1906. évi decz. 12-ik napjának d. e. 10 ó

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ez oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingo gok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 10 értelmében kézpénzfizetés mellett, a legtöbbett igé szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek v ezen árverés ar 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében javára is elrendeltetik.

Kelt Bjenő 1906. évi november hó 24-én.

Nagy,

kir. bírósági végrel

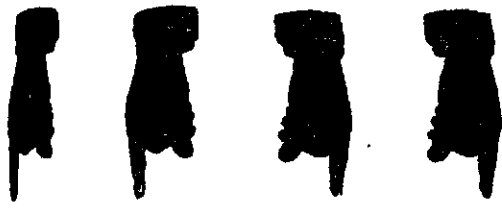
A apărut și se află de vânzare la ad nistrția «Tribunei»

Românii din Bosnia și Herțegovina în t
cut și prezent.

Comunicări făcute «Academiei Române» în ședința din Noemvrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ieș

Se poate căpăta cu prețul de 1 C. 50f.

Plus 10 fileri porto.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaș

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági
bujzpedrő.

Védjegy.

Pomadă de mustață DE HAJDUSÁGI!

Mustața e frumoasă dacă întrebuințezi pomada Hajdusági.

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neursuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2'15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor

Balzamal reșesc contra podagrei și a reumei, recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

Sticlă 2 cor. In provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. pe rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FÁY.

O mare bucurie poate fi pentru dame, că au inventat un medicament, unicul, ce nu-i stricăciós pentru pielea feței.

Și că toate alifiile de până acum pentru înfrumșetarea feței sunt nestrăcicioase, după multă străduință mi-a succedat, se inventez un medicament nestrăcicioos. Nu conține mercuriu, prin urmare:

Crema Fáy e unica nestrăcicioasă contra pistruiilor, jubrițiilor și alte boale de piele.

Crema Fáy deădătură ori se bușcătură, peciugini și ori ce pată.

Crema Fáy face să dispară sbărciturile, fața pielii o face mai fină și mai curată.

Crema Fáy nu conține nici plumb nici mercurui, și astfel nu e stricăciósă.

Crema Fáy nu conține materii ursuroase, e în formă de spumă, cu miros plăcut și nu face să lucească fața.

Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține unsoare și suplinește bine pudra.

Un borcan de CREMA FÁY 1 cor. Săpunul Crema Fáy, regele săpunurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței

corespond trei culori, de-rosie închis nrul 18, deci la comande rog să vă provocați la numerii. Aceste alifiu sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără să observe însă. Un borcan 4 cor.

Loa de pistui.

Cel mai bun medicament pentru delaturarea a pistruiilor efect admirabil, căci îndată redă feței curată, și nu-i stricăciós. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Săpun de săpun pentru aceasta apă 80 fileri.

Medicament pentru vopsirea părului

în culori blond, negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndăjuns, ca părul să muștata o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înasprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept.

(Contra tusei și a astmei.) — Iarna începe pe vremea, când e noros mulți sufar din tusa, respirare nereglată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale îl istonesc pe om în un mod, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, etc. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințază Picăturile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

Menorrhin

este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbați cât și la femei. In o săptămână opineă însăănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție, și din afară cu inscripție „Coloniale”. Prețul unei sticle cu cele necesare ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Utile Resanguin,

unicul medicament in caz de neregularitate periodică, la dureri ascunse și la răceli acest soi. Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.

icături indiane pentru dinți

alul NAGY. Frecând gingivile cu ele, durerile de dinți provenite din ori ce cauză, ncteează la moment. O sticlă 1 de fil.

FARMACIA GROSZ NAGY FERENCZ DEBRECZEN.

la toate comandele livrarea se face cu reîntorcerea poștei în întreaga țară.

P. T. Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaților nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz, în strada József főherczeg nr. 11 casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiria cu mult mai ieftin, ca cel de până acum suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Társa
„La plumbul vânăț” — József főherczeg-ut nr. 11.

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nestrăcicioasă alifiie pentru înfrumșetare, întrebuințându-se atât ziua cât și sara. Delatură toffelul de pete, precum: pistrui, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătură și precuigiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuința și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE-LOTUS în culoare albă, roză și galbină. Pregătit după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare inafentiv și admirabil! Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentru că delatură încrețiturii și redă o față tineră.

Prețul: Crema Lotus . . . . . Cor. 1.—
Sapunul . . . . . „ 1.—
Pudra de floare Lotus, fl. mare „ 2.—
„ „ „ „ fl. mic „ 1.—

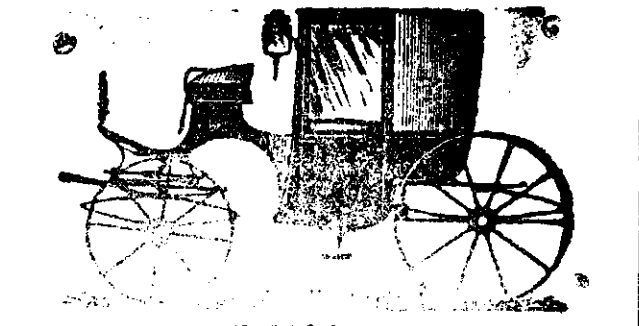
Magazinul principal: în grănăția de pălării pentru dame:

A „Párisi nőhöz”
SZEGED, Iskola-u. 13 sz.

Comande din provincie pe lângă rambursă. Vanzătorilor prețuri scăzute.

Permis prin decretul ministerului de interne, nr. 41994.

In mai multe expoziții premiat cu primele premii.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie
Ifj. Hodács János
SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea străzii Maros)
Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești.
Se pot căpăta pe lângă prețurifoarte
avantajoase
căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii, etc. etc.) . . . . .
Catalog ilustrat în cinste și fără porto

„Laboratoire Cosmetique Matilde“

Contra catharelor cele mai invecchite a le

ofticeii,

mai folositor e decât ori și ce altele sirupul de brad Castillio. Alină tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scuiparea de sânge. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave și pitulile „Guajacolin“ o cutie 4 cor.

47 Klgr. cântărea
di Dr. Gera Attila din Voloșzánka, care din tuberculoasă s'a vindecat prin sirupul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphat

s'a Ingrășat de 120 Klgr.

Pentru anemici, femei în galbinare, pe cari îi doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent li doare capul slabilor, cari doresc că se ingrășe și întrească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN“, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul timbrelor de trimetere pot da ori și cui.

Iată câteva:

On. Dn Kun István in Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al D-tale a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumțiune, rog cu reîntorcerea poștei încă două sticle. Nandrassy D. Mihály, preot, com. Gömör, Restér, u.p. Ochtina.

On. D-le! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela D-ta sirupul Hypophosphat, recunosc că și în cenusă se găsește mărăgătar. Ori și cui pot recomanda cu conștiința liniștită medicamentele D-voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc. Beiuș.

Fără mercuriu și plumb! Nestrăcicioos!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, frumoasă și rumenă să-ți delatură pistrui, petele de ficat, so întrebuințezi

CREMA-ALIFIA-SAPUNUL PUDRA MATILDE

1 coroană.
1 cor. 60 f.
80 fileri.
1 coroană.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprijinit pe stat) este o invenție epocală pentru economii. Cine o întrebuințază după îndrumările prescrise: porcul scapă și de boala cea mai primejdioasă și că cele scrisă nu formează reclamá, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuințând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroane.

Se capătă la farmacistul KUN ISTVÁN laboratoriu de medicamente cosmetice „Laboratoire cosmetique MATILDE“ (intemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta) HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

Institut regnicolar de pictură și
artă industrială.

Depeșă: Intemeiată
BLASKOVITS. la 1887.
De mai multe ori premiat.

Bátori Blaskovits M.

PICTOR BISERICESC
Szabadka, Erdő-sor 66.

Recomandat din partea Excel. Sal.
primatului papal și a clerului înalt,
din parte Magn. Sale contelui tolnai
Festetiich Taszilo. Pictorul eparchie-
lor sârbești, recomandat din partea
Excel. Sale patriarh. C. Brancovici.

Pictare de biserică după stil, stucoc. Aurirea cruceilor fără scheie. Vănuirea biseroelor, ce
nu se poate apăla de ploaia. Pictarea iconostas-ilor în execuție artistică în mod xtrava-
gant de ieftin. Biserilor mai curate mai ieftin cu 25%. Pictare academică.

◆◆◆ Vopsea pentru biserică și turnuri, ce rezistă contra viforului, ploaiei și focului. ◆◆◆
Rezistă schimbării vremii. Vopsea sântă păr-ții umezi, căci nu împiedică evaporarea
umezelei. E fără miros și ușor se svăcă. E potrivită și la vopsirea pietrei, cărămizii, țilei
cimentului, lemnului, fierului și nichielului, sticlă, precum și a decorațiilor de scenă și
Rest-tă focului. — Am onoare a aduce la cunoștință onor. public și pr. st. preot, că pentru
vopsirea bisericilor și a turnurilor până acum nu s'a găsit vopsea, ce se po-tă exista, și
ce se poate spăla și se îmbină cu părțile ce vops-ală-fresco. Se poate căcăpăta e-clusiv
numai la acest institut. Picturi e-facute cu această vopsea rezistă câte 100 ani. Spe-ial-itate:
sunt cu mult mai folositoare. Modele și planuri la dorință se trimit gratuit. Cincizeci și șapte
de adevăr, ce documentează succesul muncii mele în tot atâtea biserici,

COLUMBIA

excelent mijloc contra pișcăturilor de
insecte și țintari.

Prețul împreună cu fl. iditățile aparținătoare 1 cor. 20 fl.

Pastilla-Tannin

e unicul medicament cu efect în po-
triva diareii copiilor.

— Bucata cu 10 fileri. —

Se capătă numai la unicul apothecar:

Rozsnyay Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Ultoi de vie.

Colonia agricolă HÁMORY de ultoi de vie din Arad

liferează:

ultoi lemnoși

soiu curat ultoit pe Riparia-Portalis, de prima
calitate, ultoi de rădăcină bogată pentru vin
și delicată în calitatea cea mai bună — și

● în orice cantitate. ●

Deslușiri detaiate despre prețuri poți primi bucuroș

în casa de sub nrul 3 din strada Deák Ferencz. Telefon: 229.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de
frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă
rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat
se trimite gratis și franco.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datorii de interese mari.

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

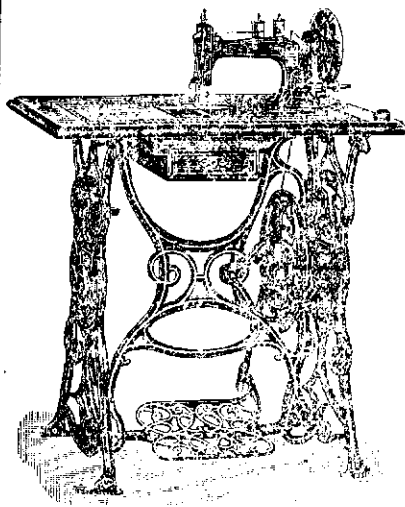
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorariu acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

30 fl.
Mașini de cusut.

Pe lângă răspundabilitate de 5
ani o mașină nouă, familiară, veri-
tabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăta
numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácfa 53
și filiala din strada Szív 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețu-
rile cele mai favorabile și pentru munca mea pitoare iau răspundere.

Catalog gratuit și franco.